

**БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
БР.ІС -22.00.17 ПЗ**

**Група ІС-22-1
Юкіш Вікторія
2026**

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
Кафедра документознавства та інформаційної діяльності

Юкіш Вікторія Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК 930.25(477.86)

(індекс)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

(назва роботи)

Документознавство та інформаційна діяльність

(назва освітньо-професійної програми)

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

(шифр і назва спеціальності)

Робота містить результати власних досліджень, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело:

Здобувач освітнього ступеня

Вікторія ЮКІШ

(підпис, ім'я та прізвище здобувача)

Науковий керівник

Христина ВІНТОНІВ

(підпис, ім'я та прізвище,

к. іст. н., доцент кафедри ДІД

науковий ступінь, вчене звання керівника)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри документознавства
та інформаційної діяльності, проф.

(посада)

Юлія

РОМАНИШИН

(ім'я та прізвище)

(підпис)

(дата)

Івано-Франківськ – 2026

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
Кафедра документознавства та інформаційної діяльності
Освітній рівень бакалавр
Освітньо-професійна програма Документознавство та інформаційна діяльність
Спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ :

Завідувач кафедри

проф. Юлія РОМАНИШИН

« » 2026 р.

**ЗАВДАННЯ
НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Юкіш Вікторії Василівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: «Особові фонди як джерело з історії Прикарпаття: аналіз, класифікація та проблеми збереження (на прикладі Державного архіву Івано-Франківської області).»

керівник роботи доц Вінтонів Х.М.

затверджено наказом закладу вищої освіти від «30» березня 2026 р. № 151/7

2. Строк подання студентом роботи: 05 червня 2026 р.

3. Вихідні дані до роботи: навчальні підручники, посібники, періодичні видання, нормативно-правові документи, довідники, словники, Інтернет-ресурси, матеріали конференцій тощо

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНДІВ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА ЇХНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

1.1. Поняття «архівний фонд» та «особовий фонд» у системі Національного архівного фонду України

1.2. Типологія, класифікаційні підходи та інформаційна цінність архівних фондів

1.3. Організаційні та методичні аспекти збереження і використання фондів особового походження

РОЗДІЛ 2. ФОНДИ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ В СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ АРХІВНОЇ УСТАНОВИ: АНАЛІТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

2.1. Організаційно-функціональна характеристика Державного архіву Івано-Франківської області

2.2. Фонди особового походження як джерельна база дослідження історії Прикарпатського регіону

2.3. Удосконалення практик збереження та використання фондів особового походження

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

рисунки – 10 ; таблиці – 13; додатки на 9 сторінках

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Доц. Демчина Л.І.		
Розділ 1, 2	Доц. Демчина Л.І.		
Висновки	Доц. Демчина Л.І.		
Перелік використаних джерел	Доц. Демчина Л.І.		

7. Дата видачі завдання: 14 січня 2026

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів бакалаврської роботи		Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми бакалаврської роботи та обґрунтування її актуальності		до 18.01.2026	виконано
2	Визначення об'єкта, предмета, мети, завдань та методів дослідження		до 22.01.2026	виконано
3	Складання попереднього плану бакалаврської роботи		до 25.01.2026	виконано
4	Пошук і відбір літератури по темі бакалаврської роботи, складання списку використаних джерел		26.01.2026 – 08.02.2026	виконано
5	Аналітико-синтетичне опрацювання літератури до теми роботи		09.02.2026 – 23.02.2026	виконано
6	Написання тексту бакалаврської роботи відповідно до її структури:		24.02.2026 – 15.04.2026	виконано
	6.1	24.02.26 – 23.03.26	24.02.26 – 23.03.26	виконано
	6.2	24.03.26 – 15.04.26	24.03.26 – 15.04.26	виконано
7	Написання вступу до теми бакалаврського дослідження		16.04.2026 – 22.04.2026	виконано
8	Підготовка графічних матеріалів чи іншого унаочнення		23.04.2026 – 30.04.2026	виконано
9	Формулювання висновків до кожного із розділів дослідження		01.05.2026 – 05.05.2026	виконано
10	Оформлення кінцевого списку використаних джерел та додатків		06.05.2026 – 10.05.2026	виконано
11	Оформлення та попередній захист бакалаврської роботи		до 15.05.2026	виконано
12	Внесення коректив та кінцеве редагування бакалаврської роботи		18.05.2026 – 26.05.2026	виконано
13	Реєстрація бакалаврської роботи на кафедрі		до 05.06.2026	виконано
14	Захист бакалаврської роботи		.06.2026	виконано

Студент _____ Вікторія ЮКІШ

Керівник роботи _____ Христина ВІНТОНІВ

АНОТАЦІЯ

Юкіш В. В. Особові фонди як джерело з історії Прикарпаття: аналіз, класифікація та проблеми збереження (на прикладі Державного архіву Івано-Франківської області). ІФНТУНГ, 2026. 71 с.

Бакалаврська робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за освітньо-професійною програмою «Документознавство та інформаційна діяльність», спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Івано-Франківськ, 2023.

У бакалаврській роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти функціонування фондів особового походження в системі архівної справи України. Розкрито сутність понять «архівний фонд» та «фонд особового походження», проаналізовано підходи до класифікації архівних фондів та визначено їхній інформаційний потенціал як джерельної бази для історичних досліджень. Висвітлено організаційні та методичні аспекти збереження, описування та використання документів особового походження в умовах цифровізації архівної галузі.

Другий розділ містить загальну характеристику діяльності Державного архіву Івано-Франківської області як регіональної архівної установи; аналіз фондів особового походження як джерельної бази дослідження історії Прикарпатського регіону; характеристику окремих фондів особового походження; напрями удосконалення збереження та використання фондів особового походження, зокрема розвиток цифровізації, вдосконалення довідкового апарату та розширення доступу до архівної інформації.

Ключові слова: архівний фонд, фонди особового походження, Національний архівний фонд України, архівна справа, Державний архів Івано-Франківської області, інформаційний потенціал, цифровізація архівів, документальна спадщина.

ABSTRACT

Yukish V. Personal Fonds as a Source for the History of Prykarpattia: Analysis, Classification, and Preservation Challenges (Case Study of the State Archives of Ivano-Frankivsk Oblast). IFNTUOG, 2026. 71 p.

Bachelor's thesis in the specialty 029 «Information, Library and Archival Studies», educational and professional program «Records Management and Information Activity». Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Ivano-Frankivsk, 2023.

The bachelor's thesis examines the theoretical and practical aspects of the functioning of personal fonds within the archival system of Ukraine. The concepts of "archival fund" and "personal papers" is revealed; approaches to the classification of archival fonds are analyzed; and their informational potential as a source base for historical research is determined. The organizational and methodological aspects of preservation, description, and utilization of personal documents in the context of the digitalization of the archival sector are highlighted.

The second chapter provides a general overview of the activities of the State Archives of Ivano-Frankivsk Oblast as a regional archival institution; an analysis of personal fonds as a source base for studying the history of the Prykarpattia region; a description of selected personal fonds; and directions for improving the preservation and use of personal fonds, specifically through the development of digitalization, enhancement of reference tools, and expansion of access to archival information.

Keywords: archival fund, personal papers, National Archival Fund of Ukraine, archival sphere, State Archives of Ivano-Frankivsk Region, information potential, digitization of archives, documentary heritage.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНДІВ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА ЇХНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	10
1.1. Поняття «архівний фонд» та «особовий фонд» у системі Національного архівного фонду України.....	10
1.2. Типологія, класифікаційні підходи та інформаційна цінність архівних фондів.....	15
1.3. Організаційні та методичні аспекти збереження і використання фондів особового походження.....	22
РОЗДІЛ 2. ФОНДИ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ В СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ АРХІВНОЇ УСТАНОВИ: АНАЛІТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ	33
2.1. Організаційно-функціональна характеристика Державного архіву Івано- Франківської області.....	33
2.2. Фонди особового походження як джерельна база дослідження історії Прикарпатського регіону.....	40
2.3. Удосконалення практик збереження та використання фондів особового походження.....	44
ВИСНОВКИ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що фонди особового походження є унікальним джерелом для вивчення регіональної історії, суспільних процесів, повсякденного життя та культурного середовища. Документи особового походження відрізняються від офіційної документації установ чи органів влади тим, що вони дозволяють простежити неформальні соціальні зв'язки, відтворити особистісне сприйняття суспільних процесів і дослідити індивідуальний аспект історичних подій. Для Прикарпатського регіону такі фонди мають особливу цінність, оскільки містять матеріали, пов'язані з історією українського національного руху, діяльністю громадських організацій, розвитком культури, освіти, релігійного життя та процесами національного відродження ХХ століття.

У сучасних умовах актуальність дослідження посилюється також процесами цифровізації архівної справи та необхідністю вдосконалення системи збереження й використання документів особового походження. Велика кількість таких матеріалів залишається недостатньо систематизованою, недоступною в інтернеті та малодоступною для широкого кола користувачів. Це зумовлює потребу в аналізі сучасного стану фондів особового походження, особливостей їх організації та перспектив розвитку в діяльності регіональних архівних установ.

Сучасні українські архівознавці вивчали проблеми архівних фондів, їх класифікацію, інформаційну цінність і функціонування в структурі Національного архівного фонду України. Теоретичні аспекти поняття архівного фонду висвітлено у працях Л. Дубровіної, Г. Папакіна, І. Матяш, Я. Калакури, В. Бездрабко та інших дослідників. Питання інформаційного потенціалу документів особового походження, цифровізації архівної справи, організації довідкового апарату та використання архівних ресурсів розглядалися у сучасних публікаціях журналу «Архіви України», матеріалах Укрдержархіву, методичних рекомендаціях архівних установ та наукових статтях з архівознавства і документознавства.

Мета дослідження – проаналізувати теоретичні та практичні аспекти функціонування фондів особового походження в системі архівної справи України та

дослідити особливості їх збереження і використання у діяльності Державного архіву Івано-Франківської області.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- ~ охарактеризувати поняття архівного фонду в сучасному українському архівознавстві;
- ~ дослідити типологію, класифікаційні підходи та інформаційну цінність архівних фондів;
- ~ проаналізувати організаційні та методичні аспекти збереження і використання фондів особового походження;
- ~ охарактеризувати організаційно-функціональну діяльність Державного архіву Івано-Франківської області;
- ~ дослідити фонди особового походження ДАІФО як джерельну базу вивчення історії Прикарпатського регіону;
- ~ запропонувати напрями удосконалення практик збереження та використання фондів особового походження в діяльності Державного архіву Івано-Франківської області.

Об'єктом дослідження є фонди особового походження у системі архівної справи України.

Предметом дослідження є особливості організації, збереження, використання та інформаційного потенціалу фондів особового походження Державного архіву Івано-Франківської області.

Матеріали для дослідження включали нормативно-правові акти України щодо архівної справи, наукові дослідження сучасних українських архівознавців, матеріали з офіційного веб-сайту Державного архіву Івано-Франківської області, електронні архівні ресурси, описи архівних фондів і документи особового походження, що зберігаються в ДАІФО.

У роботі використовувалися як спеціальні, так і загальнонаукові методи дослідження. Історичний метод застосовано для аналізу розвитку архівної справи та формування фондів особового походження. Метод аналізу та синтезу використано для узагальнення наукових підходів до поняття архівного фонду. Порівняльний

метод дозволив зіставити особливості різних фондів особового походження. Джерелознавчий метод застосовано під час аналізу документів фондів ДАІФО, а системний підхід – для дослідження діяльності архівної установи та напрямів удосконалення її роботи.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНДІВ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА ЇХНЬОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

1.1. Поняття «архівний фонд» та «особовий фонд» у системі Національного архівного фонду України

Розвиток Національного архівного фонду як частини культурної та інформаційної спадщини України тісно пов'язаний із формуванням сучасної концепції архівознавства України. Основним поняттям архівної теорії є категорія архівного фонду, яка визначає принципи організації, обліку, збереження та використання документальної спадщини. У сучасній українській науці трактування цього поняття базується одночасно на нормативно-правових актах, міжнародних стандартах управління документами та працях українських архівознавців.

Національний архівний фонд визначається як сукупність архівних документів, які мають культурну цінність і відображають історію духовного та матеріального життя українського народу та інших народів, пов'язаних з історією України, згідно з Законом України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» [33]. Закон визначає, що організація документів має відбуватися за принципом їхнього походження; це є основною методологічною основою для створення архівних фондів.

Наукове осмислення цього принципу детально розроблено у працях українських архівознавців.

У своїх дослідженнях теорії архівної інформації Л. Дубровіна зокрема підкреслює, що архівний фонд - це не просто сукупність документів, це більше історична інформаційна система, яка зберігає логічні зв'язки між документами та відображає діяльність того, хто створив архівний фонд. Учена наголошує, що порушення цілісності фонду призводить до втрати контекстуального змісту документів і зниження їхньої джерельної цінності [10].

Подібний підхід розвиває Г. Папакін, який розглядає архівний фонд як результат історичного процесу накопичення документів у межах діяльності особи, родини або установи. У своїх дослідженнях приватних і фамільних архівів дослідник доводить, що саме принцип походження дозволяє реконструювати історичні процеси за допомогою документального комплексу замість окремих документів. Він наголошує на тому, що фонд є «органічною єдністю документальної спадщини», яка природним шляхом формується в процесі життєдіяльності фондоутворювача [13].

У сучасних дослідженнях архів розглядається як соціальний інститут пам'яті, а фонд розглядається як структуровану модель документованої діяльності суспільства. Науковиця підкреслює, що архівний фонд виконує історичні, інформаційні та культурні завдання, що визначає його місце в системі національної спадщини [15].

Системне трактування поняття фонду подано також у працях І. Довжук, який розглядає архівний фонд як базову одиницю організації Національного архівного фонду України. Учений підкреслює, що саме фондова структура гарантує науковість архівного опису та дозволяє аналізувати документи в їхньому історичному контексті за допомогою джерел. І. Довжук наголошує, що фондоутворення є процесом історично зумовленим і відображає соціальні, політичні та культурні трансформації суспільства [43].

Узагальнення наукових підходів дозволяє визначити ключові ознаки архівного фонду:

- ~ спільність походження документів;
- ~ функціональна єдність;
- ~ історична цілісність;
- ~ структурна впорядкованість;
- ~ інформаційна взаємозалежність документів.

Саме ці характеристики відрізняють фонд від тематичних або штучних колекцій, що формуються за змістовою ознакою.

Особливе місце у структурі Національного архівного фонду займають фонди особового походження, які мають специфічну природу формування. На відміну від фондів установ, вони виникають у процесі життєдіяльності окремої особи або сім'ї та відображають соціальні зв'язки, професійну діяльність і індивідуальний досвід фондоутворювача.

У сучасному українському архівознавстві поняття особового фонду уточнюється через категорію приватної документальної спадщини. Г. Папакін стверджує, що приватні архіви особливо корисні для історичних досліджень, оскільки вони містять інформацію, яка відсутня в офіційній документації. Приватні архіви включають особисті листування, щоденники, творчі матеріали, фотографії та рукописи. За допомогою цих документів можна відновити мікроісторичний рівень історичних процесів [31].

Сучасні дослідження українських архівів також показують, що особові фонди стають все більш важливими в ХХІ столітті через антропоцентричний поворот історичної науки, коли увага дослідників зміщується від історії інституцій до історії повсякденності та людського досвіду. Це підтверджується останніми публікаціями архівознавства, які розглядають роль архівів у збереженні історичної пам'яті та національної ідентичності [37].

Для наочного представлення еволюції теоретичних концепцій та диференціації наукових поглядів, у таблиці узагальнено підходи провідних вітчизняних дослідників

Таблиця 1.1 – Основні наукові підходи до визначення поняття «архівний фонд» у сучасному українському архівознавстві (сформовано автором на основі [16] [17])

Дослідник	Ключовий акцент визначення	Науковий підхід
Людмила Дубровіна	Інформаційна система документів	інформаційно-комунікаційний
Георгій Папакін	Історично сформований комплекс	генетичний (походження)
Ірина Матяш	Соціальний інститут пам'яті	соціокультурний
Ярослав Калакура	Базова одиниця організації НАФ	системно-структурний

Подальший розвиток теоретичних засад архівознавства в Україні пов'язаний із уточненням внутрішньої структури архівного фонду та його місця в ієрархії Національного архівного фонду. Сучасні дослідження підкреслюють, що архівний фонд є системною одиницею, яка зберігає зв'язки між документами та їхнім контекстом створення. Такий метод відповідає міжнародним правилам архівної справи, зокрема правилам, закладеним у стандарті описування архівних документів ISAD(G), який передбачає організацію архівної інформації на кількох рівнях [16].

У цьому контексті українська дослідниця В. Бездрабко стверджує, що архівний фонд є важливою ланкою архівного опису, оскільки саме на цьому рівні фіксуються походження документів і функціональні зв'язки між ними. Вона підкреслює, що фондова структура дозволяє забезпечити як науковість обліку, так і ефективність інформаційного пошуку [17].

Розвиток цифрових технологій також вплинув на сучасне розуміння архівного фонду. У роботах О. Апанович та О. Компан особливо наголошується на тому, що під час цифровізації архівний фонд перетворюється на багатовимірну інформаційну систему, яка включає не лише традиційні документи, але й електронні ресурси, метадані та цифрові копії. Учені підкреслюють, що створення структурованих описів і електронних каталогів гарантує збереження принципу походження в електронному середовищі [23].

У зв'язку з цим важливого значення набуває питання класифікації архівних фондів. Залежно від свого походження та функціонального призначення архівні ресурси в Україні зараз поділяються на кілька основних груп.

У таблиці наведено основні види фондів, щоб показати структуру Національного архівного фонду України.

Таблиця 1.2 – Класифікація архівних фондів у системі Національного архівного фонду України (сформовано автором на основі [23])

Вид фонду	Характеристика	Приклади
Фонди органів влади	Документи державних установ	Міністерства, адміністрації
Фонди підприємств і	Документи юридичних осіб	Підприємства, організації

установ		
Фонди громадських організацій	Документи об'єднань громадян	Партії, спілки
Особові фонди	Документи фізичних осіб	Діячі науки, культури
Колекції	Штучно сформовані комплекси	Тематичні зібрання

Продовження таблиці 1.2

У цій категорії особові фонди відрізняються від інституційних і неінституційних документних масивів. Їхня специфіка полягає в тому, що вони формуються стихійно, а не в рамках формалізованої системи діловодства. Це ускладнює їх систематизацію та опис.

Сучасні архівознавчі дослідження приділяють особливу увагу структурі особового фонду. У методичних рекомендаціях Державної архівної служби України зазначено, що типовий особовий фонд може включати такі види документів: біографічні матеріали, службова документація, листування, творчі матеріали, фотодокументи та інші види джерел [15].

Для наочного представлення типової структури особового архівного фонду її основні компоненти систематизовано в таблиці.

Таблиця 1.3 – Типова структура особового архівного фонду
(сформовано автором на основі [15])

Група документів	Зміст
Біографічні матеріали	Автобіографії, анкети
Службові документи	Довідки, характеристики
Листування	Особисте та офіційне
Творчі матеріали	Рукописи, публікації
Візуальні джерела	Фотографії, ілюстрації

Аналіз структури особових фондів дозволяє зробити висновок про їхню високу інформаційну насиченість та багатовимірність. Саме це визначає їхню значущість для історичних, соціологічних та культурологічних досліджень.

Особові фонди відіграють важливу роль у формуванні пам'яті. М. Палієнко зазначає, що архіви, особливо особові фонди, служать засобом збереження національної ідентичності, оскільки вони фіксують особистий досвід, який у сукупності формує колективну пам'ять суспільства [37].

Крім того, питання доступності особових фондів стає все більш важливим у сучасній архівній практиці. Відкриті електронні архіви, цифрові каталоги та ресурси в Інтернеті збільшують доступ до документів і сприяють популяризації історичної спадщини. Це особливо актуально для регіональних архівів, які мають особові фонди, які відображають історію окремих територій і громад.

Таким чином, у сучасному українському архівознавстві архівний фонд розглядається як основна структурна та інформаційна одиниця архівної системи, яка дозволяє зберігати документи в історичному контексті. Особові фонди відрізняються високим рівнем інформаційної насиченості, різноманітністю складу та значною джерельною цінністю.

1.2. Типологія, класифікаційні підходи та інформаційна цінність архівних фондів

У сучасному архівознавстві важливе значення має не лише визначення сутності архівного фонду, але й розроблення підходів до його систематизації, класифікації та оцінювання інформаційної цінності. Це пов'язано з тим, що впорядкування великої кількості документальної інформації є необхідним для забезпечення ефективного пошуку та використання архівних ресурсів у наукових і практичних цілях.

Одним із важливих інструментів наукового пізнання є типологія архівних фондів, яка дозволяє групувати фонди за спільними характеристиками та визначати їхні функціональні характеристики. Сучасні документи Державної архівної служби України свідчать про те, що типологізація ґрунтується, щоб узагальнити якісні характеристики документальних комплексів і визначити їхнє місце в системі архівної інформації [19]. Такий підхід дозволяє розглядати архівні фонди не ізольовано, а як частину єдиної інформаційної структури.

У науковій практиці типологія архівних фондів тісно пов'язана з класифікаційними підходами, які передбачають розподіл фондів за певними критеріями. Найпоширенішими способами групування є за походженням, функціональним призначенням, змістом документів і методом формування фонду. Відповідно до сучасних методичних матеріалів архівної галузі, класифікація дозволяє забезпечити системність обліку та створення науково-довідкового апарату [26].

Походження фонду є основним критерієм класифікації, який поділяє його на фонди установ, організацій, громадських об'єднань і приватних осіб. Цей підхід є ключовим, оскільки саме походження визначає структуру документів, їх функціональне призначення та способи використання. Іншим важливим критерієм є зміст документів, який дозволяє групувати фонди за тематичною спрямованістю (економічні, культурні, наукові, соціальні тощо).

Класифікація архівних ресурсів має аналітичне та облікове значення. Вона дозволяє визначити інформаційний потенціал документальних комплексів і визначити закономірності їх створення. Зокрема А. Спектор, зазначає, що систематизація фондів є необхідною умовою створення електронних баз даних і забезпечення доступу до архівної інформації [16].

У цьому контексті особливо важливо розуміння інформаційної цінності архівних фондів, яка визначається як здатність документів задовольняти інформаційні потреби суспільства. Інформаційна цінність документів залежить від контексту створення, унікальності, повноти та достовірності.

У сучасній архівній практиці оцінювання інформаційної цінності здійснюється в межах експертизи цінності документів. Експертиза передбачає визначення значущості документів для зберігання, їх використання та включення до складу Національного архівного фонду. Цей процес є важливим етапом створення архівних фондів і впливає на якість архівних даних.

Для наочності основні критерії, за якими визначають інформаційну цінність архівних фондів, наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Критерії оцінювання інформаційної цінності архівних фондів
(сформовано автором на основі [2])

Критерій	Характеристика
Історична значущість	Відображення важливих подій
Унікальність	Відсутність аналогів
Повнота	Обсяг інформації
Достовірність	Надійність джерела
Репрезентативність	Відображення явищ і процесів

У сучасних умовах цифровізації поняття інформаційної цінності архівних фондів набуває нових аспектів. Зокрема, значення має не лише сам документ, але й можливість його інтеграції в інформаційні системи, доступність для користувачів та можливість подальшого аналізу. У цьому контексті архівні фонди розглядаються як частина цифрової інформаційної інфраструктури, яка дозволяє зберігати та отримувати доступ до історичної пам'яті.

Для наочності схематичний взаємозв'язок типології, класифікації та інформаційної цінності архівних фондів подано на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Взаємозв'язок типології, класифікації та інформаційної цінності архівних фондів (сформовано автором на основі [15])

Подальше осмислення типології та класифікації архівних фондів пов'язане з розвитком багаторівневої системи організації документів, яка функціонує як на рівні Національного архівного фонду, так і в межах окремого архіву та фонду. Сучасні навчально-методичні матеріали підкреслюють, що архівні документи класифікуються на кількох рівнях: загальнодержавному, фондовому та справовому. Це забезпечує ієрархічну впорядкованість документальних даних [22]. Такий підхід

дозволяє не лише структурувати документи, але й зберігати їх контекстуальні зв'язки.

Розмежування понять архівної колекції, об'єднаного фонду та фонду є важливою частиною класифікації. Архівні колекції створюються штучно за тематичною або іншою ознакою, тоді як об'єднані фонди створюються у випадках, коли діяльність кількох фондоутворювачів тісно пов'язана між собою, згідно з сучасними дослідженнями архівознавства [22]. Це принципове розмежування має значення для визначення рівня наукової достовірності документального комплексу, оскільки саме фонд відображає природний процес формування документів.

Класифікаційні підходи також розрізняють архівні фонди за ступенем самостійності фондоутворювача. У сучасних дослідженнях особливо підкреслюється, що фонд може вважатися самостійним лише за умови наявності власної системи документування діяльності, стабільності функцій і завершення документального комплексу [22]. Це дозволяє відмежувати повноцінні архівні фонди від фрагментарних зібрань документів.

Окремим напрямом сучасних досліджень є класифікація за носієм інформації та способом її фіксації. Архівні документи поділяються на паперові, аудіовізуальні, електронні та комбіновані завдяки розвитку цифрових технологій. Такий підхід відображає трансформацію архівного середовища та необхідність адаптації традиційних методів роботи до нових типів документів [43]. Водночас підкреслюється, що незалежно від носія інформації основним принципом організації залишається збереження фондової структури.

Для наочного відображення основних критеріїв класифікації архівних фондів їх систематизовано у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Класифікація архівних фондів за різними науковими критеріями
(сформовано автором на основі [22])

Критерій	Види фондів	Характеристика
За походженням	Установ, особові, сімейні	Залежно від фондоутворювача
За способом формування	Природні, штучні	Фонд / колекція
За структурою	Самостійні, об'єднані	Рівень завершеності

За носієм інформації	Паперові, електронні, аудіовізуальні	Форма фіксації
За змістом	Тематичні групи	Сфера діяльності

Продовження таблиці 1.5.

Сучасні підходи до класифікації архівних фондів також враховують їх функціональне призначення. У навчальних матеріалах з архівознавства зазначається, що архівні документи виконують інформаційні, управлінські, правові та культурні функції, що впливає на систематизацію та використання цих документів [22]. Цей підхід дозволяє розглядати архівні фонди як частину інформаційної системи суспільства, а не просто об'єкти зберігання.

Як зазначає Т. Р. Шелленберг, інформаційна цінність визначається передусім тим, наскільки документи відображають діяльність осіб, організацій і суспільних процесів та можуть бути використані як джерело нових знань, відсутніх в інших видах інформаційних ресурсів [41].

Здатність архівних фондів відображати різні сторони суспільного життя також визначає їх інформаційну цінність. У хрестоматії з архівознавства зазначено, що архівні документи можуть бути джерелами історичних, правових, економічних і соціокультурних досліджень [40]. Таким чином, той самий фонд може мати різну цінність залежно від дослідницького контексту.

У сучасних умовах важливим аспектом є також взаємозв'язок між класифікацією архівних фондів і створенням довідкового апарату архівів. Основою для створення каталогів, описів і електронних баз даних, які забезпечують доступ до інформації, є систематизація фондів. Відповідно до сучасних підходів, ефективність використання архівних фондів безпосередньо залежить від якості їх класифікації та структуризації.

Особливої уваги заслуговує проблема співвідношення типології та інформаційної цінності. У той час як типологія дає змогу визначити загальні характеристики фонду, оцінка інформаційної цінності дозволяє визначити його значущість для конкретних досліджень. Таким чином, ці два підходи є

взаємодоповнювальними і забезпечують комплексне розуміння архівних фондів як об'єкта наукового аналізу.

Розвиток методів типології та класифікації архівних фондів вимагає врахування не лише формальних характеристик документів, але й обставин, за допомогою яких вони були створені, функціонували та використовувалися. Класифікація архівних фондів повинна змінюватися в міру розвитку соціального середовища, вимог до інформації суспільства та можливостей архівної галузі [10].

У цьому контексті важливого значення набуває функціонально-діяльнісний підхід до класифікації архівних фондів. Він передбачає аналіз документів з точки зору діяльності установи або особи-фондоутворювача. З використанням цього методу можна більш точно визначити структуру фонду та потенційні інформаційні ресурси, оскільки документи групуються відповідно до видів діяльності, а не лише за формальними ознаками. У сучасних методичних матеріалах архівної служби підкреслюється, що функціональний аналіз є основою побудови науково-довідкового апарату архівів [10].

У зв'язку з цим сучасна архівна теорія використовує контекстний підхід. Цей підхід передбачає врахування соціальних, історичних і культурних обставин, які були присутні під час створення документів. Документи набувають повноцінного змісту лише у зв'язку з контекстом їхнього виникнення, що особливо важливо для фондів особового походження [15]. Такий підхід дозволяє уникнути спрощеного трактування документів і забезпечує більш глибокий рівень їх інтерпретації.

Інформаційний потенціал архівних фондів безпосередньо впливає на використання різних класифікаційних методів. Зокрема, у сучасних дослідженнях наголошується, що правильна систематизація документів сприяє виявленню прихованих інформаційних зв'язків між ними, що збільшує можливості їхнього використання у наукових дослідженнях [32]. Важливим аспектом є також співвідношення між первинною інформацією документа та вторинною інформацією, яка формується в процесі архівного описування. Вторинна інформація в сучасній архівній практиці представлена у вигляді описів, каталогів, довідників та електронних баз даних. Вона значно розширює можливості використання архівних

ресурсів, оскільки дозволяє проводити пошук і аналіз документів без прямого звернення до оригіналів документів [6].

Для наочності характеристики та форми представлення первинної, вторинної та аналітичної інформації подано у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Співвідношення первинної та вторинної інформації в архівних фондах (сформовано автором на основі [32])

Вид інформації	Характеристика	Форма представлення
Первинна	Безпосередній зміст документа	Текст, зображення, аудіо
Вторинна	Інформація про документ	Описи, каталоги, метадані
Аналітична	Узагальнення інформації	Довідки, дослідження

Значення метаданих, які є основою для класифікації та пошуку електронних документів, стає особливо важливим у сучасних умовах цифровізації архівної справи. Авторство, дата створення, зміст, структура та зв'язки з іншими документами можна відобразити за допомогою метаданих. Метадані забезпечують інтеграцію архівних фондів у цифрові інформаційні системи [28].

Крім того, у сучасній науці розглядається проблема багатозначності інформаційної цінності архівних фондів. Зокрема, зазначається, що значення одного і того самого документа може змінюватися залежно від цілі дослідження. Наприклад, адміністративний документ може бути важливим як для правових досліджень, так і для вивчення соціальної історії. Це зумовлює необхідність комплексного підходу до оцінювання архівних фондів [41].

Окремим аспектом є вплив класифікації на доступність архівних фондів. Чітка систематизація документів сприяє створенню ефективного довідкового апарату та підвищує рівень доступності архівної інформації для користувачів. У сучасних умовах це особливо важливо у зв'язку з розвитком електронних архівів та онлайн-доступу до документів.

Розширення методів класифікації пов'язане з інтеграцією архівних матеріалів у світовий інформаційний простір. Це включає використання сучасних

інформаційних технологій, узгодження національних і міжнародних підходів і стандартів опису.

Таким чином, типологія, класифікація та оцінювання інформаційної цінності архівних фондів є взаємопов'язаними компонентами сучасного архівознавства. Ці компоненти сприяють ефективному функціонуванню архівної системи та створюють умови для широкого використання документальної спадщини в наукових, освітніх і суспільних цілях.

1.3. Організаційні та методичні аспекти збереження і використання фондів особового походження

Організація збереження фондів особового походження в архівних установах України ґрунтується на поєднанні нормативно-правових вимог і науково-методичних підходів, спрямованих на забезпечення фізичної цілісності документів та збереження їхнього інформаційного потенціалу. Особливості цих фондів полягають у їхній нестандартній структурі, різноманітності видів документів і нерегламентованому характері формування, що зумовлює необхідність спеціальних підходів до організації роботи з ними.

У сучасній архівній практиці організаційні аспекти збереження передбачають створення відповідних умов зберігання, дотримання температурно-вологісного режиму, забезпечення фізичного захисту документів, а також проведення систематичного контролю за їхнім станом. Через природні процеси старіння матеріальних носіїв повне збереження документів є неможливим навіть за належних умов. З цієї причини необхідно постійно впроваджувати нові технології збереження.

Система обліку та контролю фондів є важливим організаційним компонентом, яка включає ведення облікової документації, створення описів і перевірку наявності та стану документів. Ці процедури в архівних установах регулюються методичними документами та рекомендаціями, розробленими профільними науковими установами. Зокрема, в архівних установах України обов'язково використовується система стандартів і методичних матеріалів для координації діяльності, пов'язаної з формуванням, описом і зберіганням архівних фондів.

Специфіка фондів особового походження проявляється також у необхідності врахування їхнього походження та внутрішньої структури, яка не завжди є логічно впорядкованою. Це вимагає використання унікального підходу до організації зберігання кожного фонду. Цей підхід має бути розроблений з урахуванням особливостей діяльності фондоутворювача та типу документів, які використовуються. Комплексність і системність методів організації зберігання гарантують збереження цілісності та наукової цінності фонду [24].

Розробка принципів опрацювання, опису та використання фондів особового походження є частиною методичних аспектів роботи з фондами особового походження. Наукове описування документів є важливим напрямком, який передбачає створення систематизованої інформації про склад і зміст фонду. Описування в сучасній архівній практиці здійснюється відповідно до встановлених стандартів і методичних рекомендацій. Ці стандарти гарантують єдність методів і можливість інтеграції інформації в загальнонаціональні системи.

Важливим напрямом методичної роботи є також експертиза цінності документів, яка дозволяє визначити їх значущість і доцільність збереження. Цей процес є особливо складним для фондів особового походження, оскільки документи можуть мати історичну або культурну цінність, яка може бути неочевидною. Експертиза повинна оцінювати не лише зміст документів, але й контекст їхнього створення та роль фондоутворювача в історичному процесі [24].

Окрему увагу в сучасній архівній практиці приділяють оцифруванню документів, яке виступає одним із найбільш ефективних методів як збереження, так і забезпечення доступу до архівної інформації. Цифровізація дозволяє мінімізувати фізичне використання оригіналів і водночас значно розширює можливості їхнього використання в наукових дослідженнях.

Для наочного представлення основних методичних напрямів роботи з фондами особового походження їх систематизовано на рисунку 1.2.

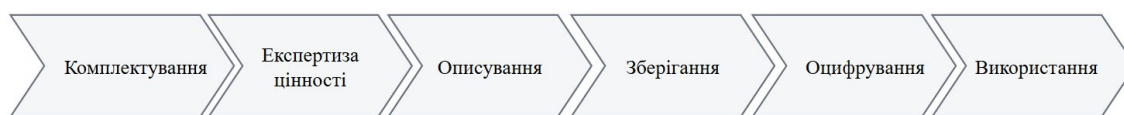

Рисунок 1.2 – Основні методичні напрями роботи з фондами особового походження (сформовано автором на основі [11])

Використання фондів особового походження є важливим напрямом діяльності архівних установ, який забезпечує реалізацію їхнього інформаційного потенціалу. У сучасних умовах використання документів здійснюється як у традиційній формі (робота в читальних залах), так і через електронні ресурси, що значно розширює коло користувачів. Архівні фонди особового походження широко використовуються для наукових досліджень, освітніх програм, культурних ініціатив і популяризації історичної спадщини.

Суттєвим аспектом є також забезпечення балансу між доступністю документів і необхідністю їхнього збереження. Це включає обмеження доступу до конкретних документів, використання копій замість оригіналів і використання сучасних методів захисту інформації. Сьогодні це питання стає особливо важливим через зростання цифрових архівів і відкритих інформаційних ресурсів.

Для наочності основні форми використання фондів особового походження та приклади їх реалізації подано у таблиці 1.7

Таблиця 1.7 – Форми використання фондів особового походження (сформовано автором на основі [9])

Форма використання	Характеристика	Приклад реалізації
Науково-дослідна	Використання в дослідженнях	Дисертації, статті
Освітня	Застосування в навчанні	Лекції, курси
Культурна	Популяризація спадщини	Виставки, проєкти
Інформаційна	Довідкова діяльність	Архівні запити
Цифрова	Онлайн-доступ	Електронні архіви

Адаптація традиційних архівних практик до умов цифрового середовища, що передбачає впровадження нових технологій, удосконалення систем описування та розширення можливостей доступу до архівної інформації, пов'язана з подальшим розвитком методичних підходів до роботи з фондами особового походження.

Науково-технічне опрацювання документів, включаючи систематизацію, описування та формування довідкового апарату, є важливим компонентом організації-методичної роботи з фондами особового походження. Сьогодні ці процедури розглядаються як взаємопов'язані етапи, які гарантують збереження та ефективне використання архівних даних. У матеріалах науково-методичних семінарів архівної галузі особливо підкреслюється, що створення довідкового апарату до фондів особового походження є важливою умовою наукового використання цих фондів [39].

Сучасне описування документів особового походження має свої особливості. Особові фонди формують документи індивідуально, на відміну від інституційних фондів, де структура документів визначається діловодними процедурами. Саме тому методичні рекомендації наголошують на необхідності збереження авторської логіки формування документів і мінімального втручання в їхню первісну структуру. Це дозволяє зберегти контекст створення документів і забезпечити їхню достовірну інтерпретацію [25].

Важливим напрямом є також експертиза цінності документів особового походження, яка здійснюється з урахуванням не лише їхнього змісту, але й ролі особи-фондоутворювача в історичному процесі. Під час експертизи особових фондів необхідно враховувати особливість документів, їхню репрезентативність і потенціал для майбутніх досліджень [39].

Специфіку методичного опрацювання фондів особового походження для наочності відображено у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Особливості методичного опрацювання фондів особового походження
(сформовано автором на основі [39])

Критерій	Фонди установ	Фонди особового походження
Принцип систематизації	Функціональний	Індивідуальний
Ступінь впорядкованості	Високий	Змінний
Підхід до описування	Стандартизований	Адаптивний
Значення контексту	Важливе	Критично важливе
Експертиза цінності	Формалізована	Інтерпретаційна

У сучасних умовах реконструкція архівних фондів є надзвичайно важливою, оскільки вона використовується у випадках втрати або фрагментації документів. Реконструкція, передбачає поєднання різних документів, створення описів і використання додаткових джерел інформації, щоб відновити структуру фонду. Це особливо важливо для фондів особового походження, оскільки ці фонди часто складаються з частин і можуть зберігатися в різних архівних установах.

Окрему увагу у сучасній архівній практиці приділяють створенню довідкового апарату, який включає описи, каталоги, покажчики та електронні бази даних. Саме цей інструментарій дає можливість отримати доступ до інформації та використовувати її в наукових дослідженнях. Ефективність використання архівних ресурсів безпосередньо залежить від якості довідкового апарату та рівня його структурованості [27].

Цифровізація фондів особового походження є ще одним важливим напрямом. Вважається, що це сучасний спосіб зберігати та використовувати архівні документи. Звіти та методичні розробки архівної служби України вказують на те, що використання електронних ресурсів і цифрових сервісів значно збільшує доступ до архівних матеріалів і підвищує їхню ефективність [14]. Водночас наголошується на необхідності дотримання принципу збереження структури фонду навіть у цифровому середовищі.

Для наочного представлення методичної моделі роботи з фондами особового походження в сучасних умовах її структуру відображено на рисунку 1.3

Рисунок 1.3 – Методична модель роботи з фондами особового походження в сучасних умовах (сформовано автором на основі [39])

У контексті використання фондів особового походження важливим є також питання інтерпретації документів, оскільки вони часто містять суб'єктивну інформацію. Це вимагає використання методів, які об'єднують різні дисципліни, такі як історичний аналіз, текстологія та джерелознавство. За допомогою комплексного аналізу можна повністю розкрити інформаційний потенціал цих фондів.

Удосконалення методів наукового аналізу методів використання фондів особового походження безпосередньо пов'язане з подальшим розвитком цих методів. Документи таких фондів повинні розглядатися як частини єдиного документального комплексу, який створює смислові та функціональні зв'язки. Зокрема, процес наукового опрацювання особових фондів включає виявлення внутрішньої логіки формування документів, встановлення зв'язків між ними та визначення їхньої ролі у відтворенні історичного процесу [42].

У цьому контексті важливого значення набуває джерелознавчий аналіз документів, який дозволяє оцінити їх походження, достовірність і

репрезентативність. Особові фонди, на відміну від інституційних, містять значну кількість суб'єктивних джерел, що потребує критичного підходу до їхніх інтерпретації. Повне використання цих документів як історичних джерел можливе лише за допомогою поєднання методів - історичного, текстологічного та порівняльного аналізу.

Крім того, важливим завданням є виявлення інформаційного потенціалу фондів особового походження, який можна реалізувати шляхом включення їх до наукового обігу. Історичні записи особового походження мають багатогранне значення, оскільки вони відображають не лише діяльність конкретної людини, але й соціальні, культурні та політичні процеси, які відбувалися в тій епосі [40]. Це визначає їх як багатофункціональні джерела, що можуть використовуватися у різних галузях знань.

Для наочності перелік методів наукового аналізу документів фондів особового походження та особливості їх застосування подано у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Методи наукового аналізу документів фондів особового походження (сформовано автором на основі [21])

Метод	Сутність	Практичне застосування
Джерелознавчий	Аналіз походження та достовірності	Встановлення автентичності
Історичний	Дослідження у контексті епохи	Реконструкція подій
Текстологічний	Аналіз змісту і структури тексту	Робота з рукописами
Порівняльний	Зіставлення з іншими джерелами	Перевірка інформації
Біографічний	Вивчення особи фондоутворювача	Аналіз життєвого шляху

Комунікаційний аспект використання архівних ресурсів стає все більш важливим у сучасній архівній практиці. Архіви сприймаються не лише як сховища документів, але й як активні учасники інформаційного обміну, сприяючи доступу та поширенню знань. Використання особових фондів у виставковій діяльності, наукових публікаціях і цифрових проектах дозволяє архівним ресурсам інтегруватися в суспільний простір.

Значну роль у цьому процесі відіграє публікація архівних документів, яка виступає важливою формою їхнього введення у науковий обіг. Підготовка документів до публікації включає наукове редагування, коментарі та забезпечення розумного контексту для розуміння змісту. Це дозволяє зробити архівні матеріали доступними для широкого кола дослідників.

Використання ресурсів особового походження для формування історичної пам'яті та ідентичності є окремим напрямком. Ці фонди відіграють важливу роль у збереженні культурної спадщини та передачі історичного досвіду наступним поколінням [40]. Це зумовлює необхідність їх активного залучення до культурних і освітніх проєктів.

Систему рівнів реалізації інформаційного потенціалу фондів особового походження для наочності проілюстровано на рисунку 1.4.

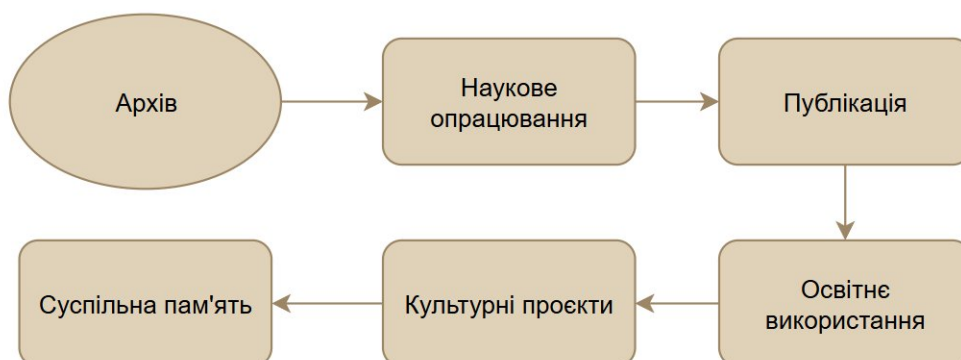

Рисунок 1.4 – Рівні реалізації інформаційного потенціалу фондів особового походження (сформовано автором на основі [40])

Підходи сучасного часу також активно використовують міжархівну співпрацю, що дозволяє об'єднувати різні документи одного фондоутворювача, які зберігаються в різних установах.

Крім того, важливим напрямом є інтеграція архівних фондів у цифрові інформаційні системи, що дозволяє забезпечити їхню доступність на міжнародному рівні. Це сприяє розвитку міждисциплінарних досліджень і створює передумови для використання архівних документів у глобальному науковому просторі.

Сучасні методичні підходи до роботи з фондами особового походження також передбачають врахування їхньої різнорівневої структури використання, яка охоплює як внутрішньоархівні процеси, так і зовнішню комунікацію з користувачами. Робота з такими фондами включає низку взаємопов'язаних етапів: комплектування, фондування, описування, створення довідкового апарату, забезпечення збереження та організації використання документів [29]. Це дозволяє розглядати фонди особового походження як єдині інформаційні системи, які працюють в архіві.

Особливого значення набуває питання забезпечення цілісності фонду, яке є одним із ключових принципів архівної справи. Коли йдеться про електронні документи особового походження, необхідно дотримуватися принципу неподільності фонду та зберігати структуру фонду незалежно від його форми [17].

Перевірка наявності та стану документів також є важливою у практиці архівних установ; це дозволяє контролювати збереження фондів і своєчасно виявляти втрати. Ця процедура є обов'язковим компонентом системи збереження і повинна проводитися регулярно відповідно до встановлених нормативів [29].

Для наочного представлення етапів організації роботи з фондами особового походження їх послідовність систематизовано у таблиці 1.10.

Таблиця 1.10 – Етапи організації роботи з фондами особового походження
(сформовано автором на основі [29])

Етап	Зміст діяльності	Результат
Комплектування	Приймання документів до архіву	Формування фонду
Фондування	Визначення структури фонду	Систематизація
Описування	Створення архівних описів	Довідковий апарат
Облік	Реєстрація документів	Контроль
Збереження	Фізичний і технічний захист	Цілісність
Використання	Надання доступу	Реалізація інформаційного потенціалу

Адаптація традиційних методів до електронного середовища є важливим напрямом сучасної архівної практики. Це передбачає використання цифрових технологій у процесах збереження та використання документів. Електронні документи особового походження повинні обробляти за тими ж принципами, що й паперові документи, але з урахуванням особливостей цифрових носіїв [17]. Це забезпечує спадковість архівних методів і водночас відкриває нові можливості для доступу до інформації.

Окрему увагу у сучасній архівній діяльності приділяють також популяризації фондів особового походження, яка здійснюється через виставкові проєкти, публікації документів, створення електронних ресурсів і участь у наукових заходах. Такі форми діяльності сприяють не лише використанню документів, але й підвищенню суспільного інтересу до архівної спадщини [39].

Таким чином, збереження та використання фондів особового походження складається з комплексної системи, яка поєднує нормативно-правові вимоги, наукові методи та нові інформаційні технології. Встановлено, що комплектування, фондування, описування, облік, збереження та використання документів сприяють ефективному функціонуванню цих фондів.

У першому розділі було висвітлено теоретичні аспекти дослідження фондів особового походження та їхнього інформаційного потенціалу в системі Національного архівного фонду України. Розглянуто сучасні наукові підходи до розуміння термінів «особовий фонд» і «архівний фонд», а також їхнє місце в структурі архівної спадщини держави. На основі аналізу нормативно-правових актів і праць сучасних українських та зарубіжних архівознавців встановлено, що архівний фонд виступає не лише сукупністю документів, а цілісною інформаційною системою, сформованою у процесі діяльності фондоутворювача.

У розділі також розглядаються основні типологічні та класифікаційні методи для архівних фондів. Виявилося, що систематизація фондів здійснюється за походженням, функціональним призначенням, формою власності, видом носіїв інформації та тематичним змістом документів. Встановлено, що особові фонди мають специфічну структуру та характеризуються високим рівнем інформативності

завдяки наявності особистих документів, листування, рукописів, фотографій та інших джерел персонального походження.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що фонди особового походження є важливою складовою Національного архівного фонду України та характеризуються значним інформаційним потенціалом. Їх ефективне функціонування потребує комплексного поєднання традиційних архівних методів із сучасними цифровими технологіями, що забезпечує не лише належне збереження документальної спадщини, але й розширення доступу до неї у сучасному інформаційному середовищі.

РОЗДІЛ 2

ФОНДИ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ В СИСТЕМІ ДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ АРХІВНОЇ УСТАНОВИ: АНАЛІТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

2.1. Організаційно-функціональна характеристика Державного архіву Івано-Франківської області

Державний архів Івано-Франківської області є регіональною архівною установою, яка відповідає за виконання державної політики щодо архівної справи та діловодства на території області. Архів забезпечує комплектування, зберігання, облік і використання документів, які мають історичну, культурну, наукову або суспільну цінність для Національного архівного фонду України. Установа працює над збереженням документальної спадщини регіону та створенням можливостей для її використання в наукових, інформаційних і соціальних цілях.

Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» встановлює, що державні архіви областей є місцевими державними архівними установами, які відповідають за формування та збереження документів Національного архівного фонду на регіональному рівні. Постанови Державної архівної служби України, нормативно-методичні документи та внутрішні правила установи регулюють роботу архіву.

Історія формування Державного архіву Івано-Франківської області пов'язана з розвитком архівної системи на території Прикарпаття у XX столітті. Архівна установа була створена у 1940 році після входження західної частини України до складу УРСР. Архів працював у складних політичних та організаційних умовах протягом різних історичних періодів, що вплинуло на процес формування його фондів. Значна частина документів надійшла до архіву з ліквідованих установ, органів влади, громадських організацій, підприємств та приватних зібрань. У результаті діяльності архіву було сформовано велику кількість документів, які

відображають історію Прикарпатського регіону з різних аспектів влади, політики, економіки та культури [18].

У сучасних умовах Державний архів Івано-Франківської області виконує комплекс функцій, пов'язаних із забезпеченням збереження та використання документів Національного архівного фонду. Однією з ключових функцій установи є комплектування архіву документами постійного зберігання від органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій області. Крім того, архів приймає документи особового походження, які мають культурну або історичну цінність.

Важливим напрямом діяльності установи є організація обліку архівних документів. Створення описів, каталогів та інших довідкових матеріалів забезпечується архівом, який є центральною системою обліку фондів. Це дозволяє систематизувати документи та забезпечити ефективний доступ до них для користувачів. Як зазначено у звітних матеріалах установи, архів постійно проводить роботу з удосконалення облікової документації та переведення її в електронний формат [18].

Для наочності ключові напрями роботи Державного архіву Івано-Франківської області подано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні напрями діяльності Державного архіву Івано-Франківської області (сформовано автором на основі [18])

Напрямок діяльності	Зміст
Комплектування	Приймання документів НАФ
Зберігання	Забезпечення фізичної збереженості
Облік	Ведення описів та реєстрів
Використання інформації	Робота користувачів і запити
Оцифрування	Створення електронних копій
Методична робота	Координація архівних підрозділів
Популяризація	Виставки, публікації, онлайн-проекти

У структурі Державного архіву Івано-Франківської області працюють профільні відділи, які відповідають за реалізацію основних напрямків роботи

установи. Зокрема, діють відділи формування Національного архівного фонду, забезпечення збереженості документів, інформації та використання документів, організації діловодства та інші структурні підрозділи. Архів має організаційну структуру, яка дозволяє використовувати комплексний підхід до роботи з документами та координації діяльності архівних підрозділів регіону [18].

Організаційну структуру Державного архіву Івано-Франківської області для наочності проілюстровано на рисунку 2.1.

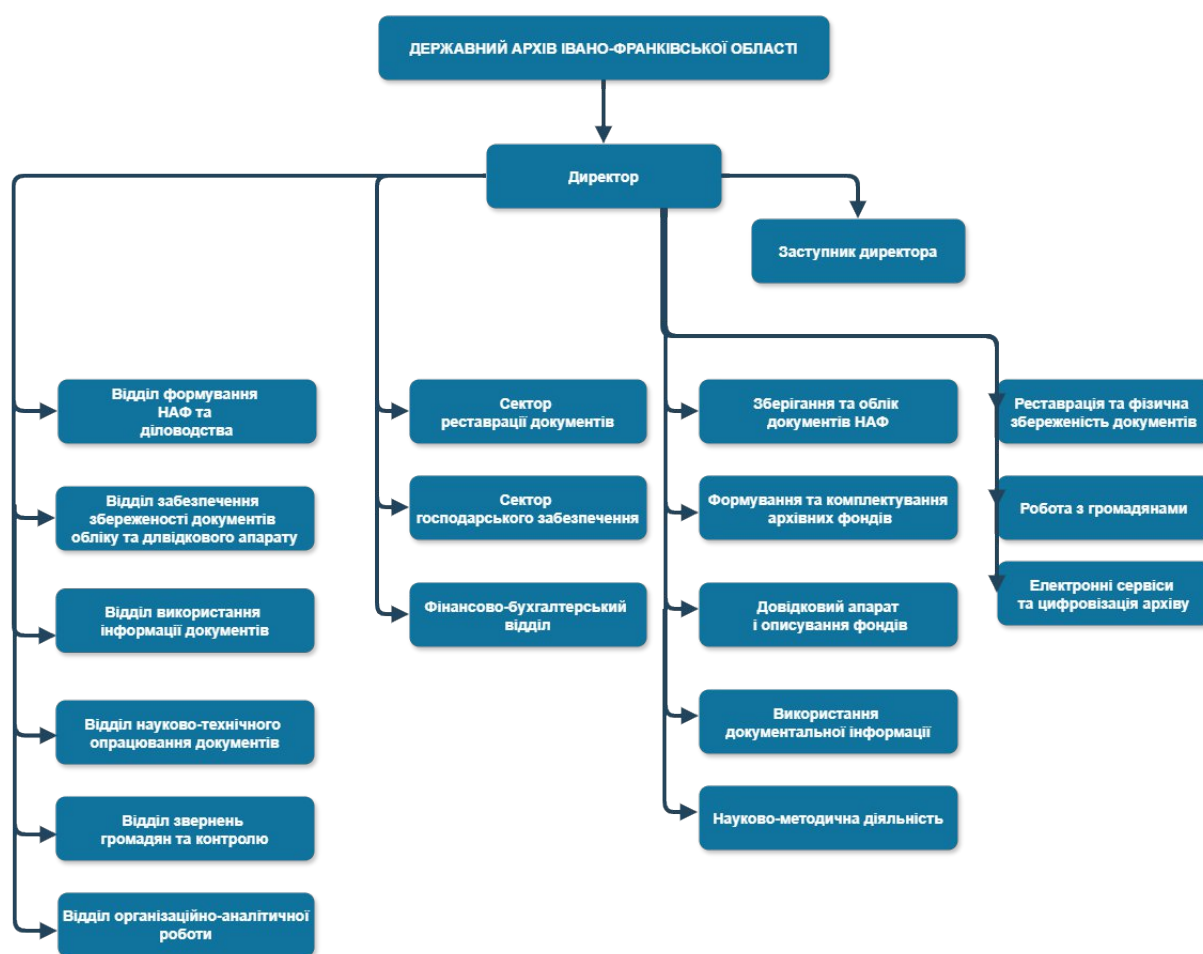

Рисунок 2.1– Структура Державного архіву Івано-Франківської області
(сформовано автором на основі [38])

Однією з найважливіших функцій архіву є забезпечення фізичного збереження документів. Для цього в архівосховищах підтримуються відповідні температурно-вологісні умови, ведеться нагляд за станом документів і виконуються роботи з реставрації та консервації. Архів приділяє значну увагу створенню електронних

копій документів і резервних цифрових ресурсів в умовах сучасних викликів, зокрема пов'язаних із військовими ризиками та необхідністю цифрового резервування інформації.

Для наочного представлення основних функціональних напрямів діяльності Державного архіву Івано-Франківської області їх структуру відображено на рисунку 2.2.

Рисунок 2.2 – Основні функціональні напрями діяльності Державного архіву Івано-Франківської області (сформовано автором на основі [18])

Важливим напрямом діяльності архіву є забезпечення доступу до архівної інформації. Установа обробляє запити громадян щодо соціально-правових, тематичних і біографічних питань, надає документи для роботи в читальному залі та контролює роботу електронних інформаційних ресурсів. Офіційний вебсайт архіву використовується для розповсюдження інформації про склад фонду, виставкові проекти та електронні копії окремих документів [18].

У сучасних умовах діяльність архіву значною мірою пов'язана з процесами цифровізації. Електронні інформаційні ресурси, електронні описи та цифрові копії документів є частиною діяльності установи. Це сприяє як збереженню документальної спадщини, так і розширенню доступу до неї. Цей напрям став особливо важливим після 2022 року, коли проблема цифрового зберігання документів стала стратегічно важливою для архівної системи України.

Документи особового походження займають важливе місце у структурі фондів Державного архіву Івано-Франківської області. У них беруть участь діячі культури,

науки, освіти, громадських і політичних діячів Прикарпаття. Такі документи включають особисте листування, рукописи, фотографії, біографічні матеріали, спогади та інші джерела, які є важливими для дослідження історії регіону. Саме фонди особового походження дозволяють відтворити індивідуальний вимір історичних процесів і є важливим джерелом для регіональних історичних досліджень.

Для наочності склад основних груп документів Державного архіву Івано-Франківської області наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні групи документів у Державному архіві Івано-Франківської області (сформовано автором на основі [18])

Група документів	Характеристика
Документи органів влади	Адміністративна документація
Документи підприємств	Виробнича та економічна інформація
Судово-слідчі матеріали	Документи правоохоронних органів
Документи громадських організацій	Діяльність об'єднань і товариств
Фонди особового походження	Особисті документи діячів регіону
Фото- та аудіовізуальні документи	Візуальні історичні джерела

Окрему увагу архів приділяє науково-просвітницькій діяльності. Установа проводить культурно-освітні проекти, бере участь у конференціях і організовує виставки документів. Такі форми роботи покращують популяризацію архівної спадщини та підвищують інтерес населення до документальної історії регіону.

Державний архів Івано-Франківської області зосереджується на розвитку цифрових технологій і покращенні доступу до архівної інформації в сучасних умовах. Оцифрування документів Національного архівного фонду є одним із основних напрямків роботи установи. Це не лише збільшує збереження документів, але й дозволяє користувачам дистанційно отримати доступ до архівних матеріалів. Архів почав цифровізацію документів у 2024 році, зосереджуючись на найдавніших періодичних виданнях і документах генеалогічного характеру [7].

Співпраця з міжнародними організаціями, особливо з корпорацією FamilySearch International (США), була важливою частиною цифрової трансформації

архіву. Ця співпраця передбачає масштабне оцифрування архівних документів, пов'язаних із генеалогією. За інформацією архівної установи, проєкт охоплює десятки фондів і сотні тисяч архівних справ, що створює передумови для формування електронного страхового фонду документів та розширення можливостей генеалогічних досліджень [7].

Одночасно архів активно використовує сучасні методи управління електронними ресурсами та обслуговування користувачів. Електронні довідкові матеріали, інформація про склад фондів, тематичні виставки та останні надходження документів доступні на офіційному вебсайті організації.

Основні напрями цифровізації, що реалізуються у Державному архіві Івано-Франківської області, для наочності відображено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Основні напрями цифровізації у Державному архіві Івано-Франківської області (сформовано автором на основі [7]; [2])

Напрямок цифровізації	Характеристика
Оцифрування генеалогічних документів	Створення цифрових копій метричних книг і реєстрів
Цифровізація періодики	Сканування історичних газет і журналів
Формування електронних описів	Створення електронного довідкового апарату
Онлайн-доступ до інформації	Розміщення матеріалів на вебресурсах
Створення страхового фонду	Резервне цифрове копіювання документів

Архівна діяльність також включає дослідницьку та методичну роботу. Працівники установи беруть участь у конференціях, семінарах і професійних заходах, які стосуються прогресу в архівній справі, документознавстві та цифрових технологіях збереження історичних записів. Архів виконує координаційну функцію щодо архівних підрозділів області та забезпечує методичний супровід їхньої діяльності.

Важливою складовою функціонування архіву є співпраця із закладами вищої освіти та науковими установами. Студенти спеціальностей документознавства, історії та архівознавства можуть проходити виробничу практику та навчання в Державному архіві Івано-Франківської області. Студенти мають можливість

ознайомитися зі структурою архіву, організацією архівосховищ і роботою з архівними фондами під час цієї співпраці [12].

Окрему роль у діяльності архіву відіграє виставкова та культурно-просвітницька робота. Архів регулярно проводить тематичні документальні виставки, присвячені визначним постатям та історичними подіями. Такі заходи підвищують популярність архівної спадщини та заохочують громадськість вивчати історію регіону. Прикладом є тематичні виставки, які були створені на основі документів, знайдених в архіві, а також історії Українських січових стрільців і Голодомору [8; 3].

Для наочного представлення системи основних напрямів діяльності Державного архіву Івано-Франківської області у сучасних умовах її структуру відображено на рисунку 2.3.

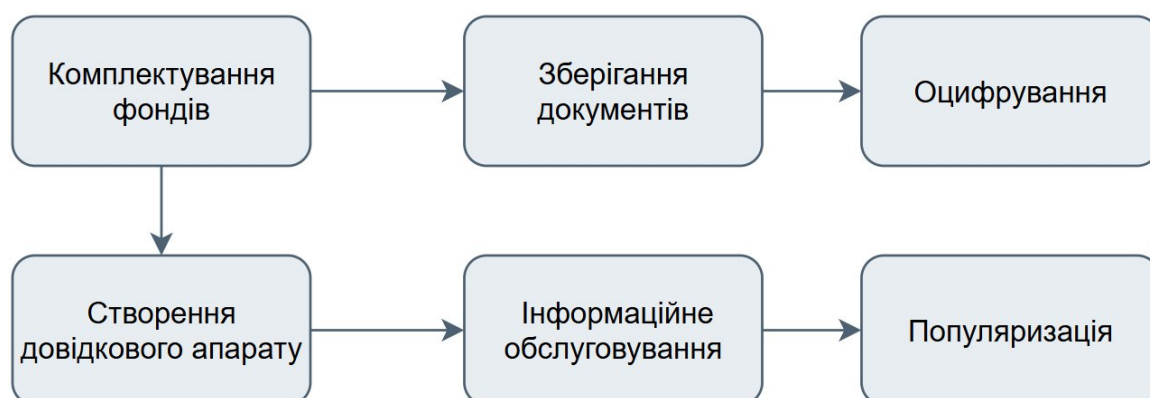

Рисунок 2.3 – Система основних напрямів діяльності Державного архіву Івано-Франківської області у сучасних умовах (сформовано автором на основі [35])

Особливістю Державного архіву Івано-Франківської області є велика різноманітність документів, що зберігаються з точки зору хронології та тематики. Архів містить документи різних історичних періодів — від другої половини XVIII століття до сучасності, що відображають адміністративну, політичну, соціально-економічну та культурну історію Прикарпаття. Особливу цінність мають фонди, пов'язані з історією Австро-Угорської імперії, ЗУНР, міжвоєнного періоду та радянської доби [18].

Таким чином, Державний архів Івано-Франківської області є багатофункціональною архівною установою, яка поєднує традиційні архівні методи з використанням нових цифрових технологій та інформаційних методів. Організаційна структура архіву, значний обсяг документальних ресурсів та активне впровадження цифровізації створюють умови для ефективного збереження та використання документальної спадщини регіону.

2.2. Фонди особового походження як джерельна база дослідження історії Прикарпатського регіону

Фонди особового походження Державного архіву Івано-Франківської області є важливим джерелом для дослідження соціальної, правової, культурної та суспільно-політичної історії Прикарпаття. Такі фонди формувалися у процесі приватної, професійної чи громадської діяльності окремих осіб, на відміну від документів органів державної влади. Саме тому вони дозволяють досліджувати регіональну історію не лише через офіційні управлінські процеси, але й через повсякденне життя, міжособистісні зв'язки, локальні конфлікти та індивідуальний досвід.

Фонди ДАІФО унікальні тим, що багато документів пов'язані з міжвоєнною історією Станіслава та суспільними подіями на Прикарпатті в першій половині ХХ століття. У документах описано діяльність адвокатів, нотаріусів, адміністрації, громадських діячів і осіб, пов'язаних із культурним і політичним життям регіону.

Одним із найбільш інформативних фондів є фонд № 624 «Нотаріус Адлерштейн Юзеф у містечку Гвіздець Коломийського повіту Станіславського воєводства». Фонд містить 498 одиниць зберігання за 1919–1939 роки. Документи переважно польською мовою. До складу фонду входять нотаріальні акти, договори купівлі-продажу нерухомого майна, дарчі акти, боргові розписки, книги реєстрації клієнтів, алфавітні покажчики та фінансово-майнові документи.

Архівний опис фонду свідчить, що значна частина документів стосується регулювання приватної власності та майнових відносин на території Прикарпаття у міжвоєнний період. Документи включають нотаріальні акти про передачу нерухомого майна, приданого, передвесільних угод та оформлення позик.

У структурі опису зафіксовано такі справи:

- «Нотаріальний акт про запис приданого Дудзак Парасці»;
- «Передвесільний дарчий акт про передачу нерухомого майна Зальцер Фрайді і Шляму Фейвалю»;
- «Угода про продаж нерухомого майна Зейдман Клані»;
- «Нотаріальний акт про запис приданого Корбуляк-Семотюк Олені»;
- «Угода про продаж нерухомого майна Краснодембському Юзефу».

Аналіз змісту документів фонду дозволяє зробити висновок, що вони є важливим джерелом для дослідження економічної історії Прикарпаття. Документи відображають функціонування приватної власності, земельних відносин, системи кредитування та сімейно-майнових практик населення регіону. У справах фігурують українські, польські та єврейські прізвища, що демонструє багатонаціональний характер міжвоєнного Станіславського воєводства.

Зовнішній вигляд документів фонду свідчить про особливості діловодства міжвоєнного періоду. Документи написані польською мовою на основі машинопису на папері. У деяких актах є рукописні записи та нотаріальні позначки. На окремих документах наявні архівні штампи, службові помітки та реєстраційні номери. Папір має ознаки механічного зношення, пожовтіння та природного старіння.

Важливим джерелом для дослідження правової історії Прикарпаття є фонд № 328 «Адвокат Ляуфер Якуб у м. Станіслав». Фонд містить 9 одиниць зберігання за 1923–1937 роки. Документи переважно російською та польською мовами. До складу фонду входять судові справи, позовні матеріали, листування з адвокатами та документи щодо майнових конфліктів.

Архівний опис фонду містить справи:

- ~ «Справа за позовом Зільбердрат Гізелі про сплату коштів за привласнене майно»
- ~ «Справа Харитона Івана за позовом Сенка Михайла про визнання права власності на земельну ділянку»;
- ~ «Справа Підлесної Генени за позовом до Ленського Петра про визнання недійсним права володіння земельною ділянкою»;

- ~ «Листування з адвокатом Горовицем у Тернополі щодо питання захисту окремих осіб у судових процесах»;
- ~ «Справа із захисту Ляуфера Якуба за позовом до Прокопа Яна про погашення векселів»;
- ~ «Справа Гаса Зигмунта за позовом до Краківського страхового товариства “Флоріанна” про сплату застрахованої суми».

Документи цього фонду дозволяють досліджувати повсякденну юридичну практику міжвоєнного Станіслава. У матеріалах відображено конфлікти щодо землі, фінансові спори, страхові виплати та кредитні зобов'язання населення. Документи мають важливе значення, оскільки вони показують, як працює судова система регіону та як проходив міжвоєнний правовий захист населення.

Окрему історичну цінність становить листування адвоката Якуба Ляуфера з адвокатами Тернополя та Делятину. Такі документи свідчать про міжрегіональні професійні зв'язки адвокатського середовища Галичини. Такі документи свідчать про міжрегіональні професійні зв'язки адвокатського середовища Галичини.

Характерною рисою документів фонду є значна різноманітність. Частина документів виконана машинописом, інші містять рукописні дописи та службові помітки. Документи оформлені на тонкому папері, частково зношеному через тривале використання.

Значний науковий інтерес становить фонд № 635 «Паславський Стефан-Віктор (1885–1956), станіславський воєвода». Фонд містить 12 одиниць зберігання за 1885–1939 роки. Документи написані переважно польською мовою. До складу фонду входять службові документи, листування, біографічні матеріали, статuti організацій, рукописи, журнали та документи родини Паславських.

Архівний опис фонду містить:

- ~ статuti громадських організацій;
- ~ гумористичний журнал 79-го піхотного полку;
- ~ журнал «Nowiny Wydawnicze»;
- ~ записки про Рим;
- ~ листування Паславського;

- ~ свідоцтва про народження та документи членів родини;
- ~ документи майнового характеру;
- ~ матеріали про спадщину Ігнасія Дрекслера.

Особливу цінність становлять документи службової діяльності Стефана-Віктора Паславського як станіславського воєводи. Матеріали містять інформацію про політичну ситуацію, громадський рух та діяльність організацій у міжвоєнному Станіславському воєводстві.

Рукописний гумористичний журнал 79-го піхотного полку є важливим джерелом для вивчення повсякденного життя. Такі документи дають можливість дослідити неофіційну культуру військового середовища, його мораль, внутрішню комунікацію та побут військових підрозділів у міжвоєнній Польщі.

Крім того, у фонді зберігаються листування Паславського з матір'ю, документи його родини та документи, пов'язані з побутом. Це дозволяє аналізувати не лише службову діяльність воєводи, але й приватне життя представників адміністративної еліти міжвоєнного періоду.

Документи фонду мають різний фізичний стан. У деяких матеріалах є рукопис, а в інших машинопис польською мовою. На окремих документах збереглися печатки, підписи та службові позначки. Крім того, у фонді є журнальні та друківані матеріали.

Порівняльний аналіз трьох фондів свідчить, що всі вони мають значний інформаційний потенціал для дослідження історії Прикарпаття, проте відображають різні аспекти суспільного життя регіону. Економічні та майнові зв'язки населення представлені Фондом нотаріуса Адлерштейна. Фонд адвоката Ляуфера дозволяє досліджувати правову систему та судову практику міжвоєнного Станіславова. Фонд Паславського характеризує адміністративне, громадське та культурне середовище міжвоєнного воєводства.

Спільною рисою всіх фондів є те, що вони містять унікальні документи, створені безпосередньо в процесі професійної чи громадської діяльності фондоутворювачів. Значна частина матеріалів існує в одному примірнику та не

дублюється в інших архівних зібраннях. Водночас фонди відрізняються за структурою документів, тематикою та характером інформації.

Таким чином, фонди особового походження Державного архіву Івано-Франківської області є цінним джерелом для дослідження соціальної історії, правових процесів, міжнаціональних відносин і повсякденного життя Прикарпаття в першій половині ХХ століття. Їх інформаційна цінність полягає не лише у збереженні фактологічних даних, але й у можливості відтворення локального історичного середовища через особисті документи, судові матеріали, нотаріальні акти та приватне листування.

2.3. Удосконалення практик збереження та використання фондів особового походження

Сучасний стан фондів особового походження у Державному архіві Івано-Франківської області свідчить про наявність значного інформаційного потенціалу, який використовується лише частково. Недостатній рівень цифрової репрезентації фондів, відсутність структурованого електронного довідкового апарату, складність доступу до окремих документів і нерівномірність опису архівних матеріалів є основними проблемами. У зв'язку з цим важливого значення набуває розроблення практичних напрямів удосконалення системи збереження та використання фондів особового походження.

Недоступність окремого електронного каталогу фондів особового походження на вебсайті Державного архіву Івано-Франківської області є однією з основних проблем. У більшості випадків інформація про наявність конкретного фонду доступна користувачеві лише через тематичні публікації або безпосередньо у читальному залі архіву. Це значно обмежує можливості дослідників працювати дистанційно, а також знижує рівень того, наскільки можна використовувати потенціал документального матеріалу архіву. У зв'язку з цим доцільно створити вебсторінку на сайті архіву під назвою «Фонди особового походження». Основною метою такої вебсторінки має бути систематизація інформації про особові фонди та забезпечення дистанційного доступу до довідкової інформації про їхній зміст.

Запропонований електронний ресурс може включати:

- ~ перелік фондів особового походження;
- ~ короткі біографічні довідки про фондоутворювачів;
- ~ структуру фонду;
- ~ перелік основних типів документів;
- ~ хронологічні межі документів;
- ~ електронні описи справ;
- ~ цифрові копії окремих документів;
- ~ тематичні добірки матеріалів.

Важливою перевагою такого ресурсу є можливість інтеграції архівних матеріалів у сучасний інформаційний простір та підвищення доступності документальної спадщини регіону.

Для наочного представлення структури електронного ресурсу «Фонди особового походження» її схему відображено на рисунку 2.4.

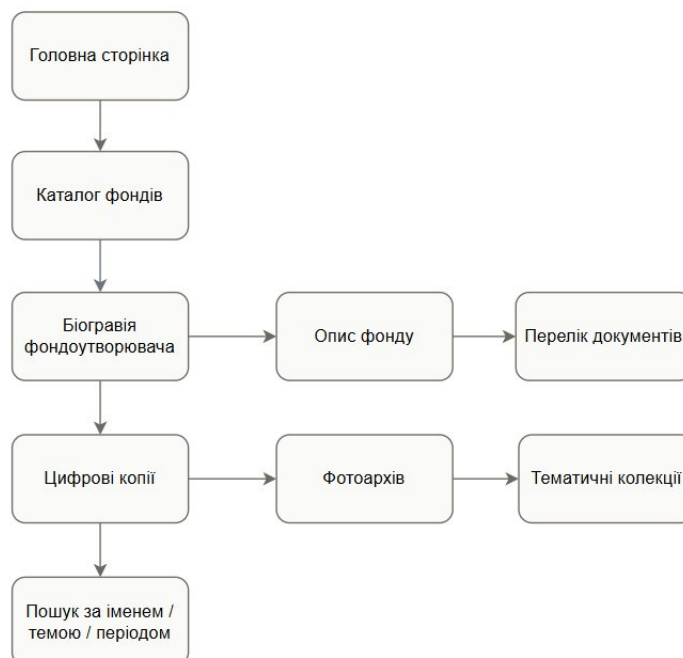

Рисунок 2.4 – Структура електронного ресурсу «Фонди особового походження»
(розроблено автором)

Нерівномірне описування документів є однією з найбільш серйозніших проблем у роботі з фондами особового походження. Частина фондів містить лише загальні архівні описи без деталізації змісту документів, що робить пошук інформації значно складним. Це особливо актуально для фотографій, листування, рукописних матеріалів і особистих записів.

Для вирішення цієї проблеми доцільно створити багаторівневу систему опису документів. Необхідно, щоб система включала класичний архівний опис разом із тематичним та персональним індексуванням документів. Це дозволить шукати не лише за назвою справи чи фонду, але й за:

- ~ персоналіями;
- ~ населеними пунктами;
- ~ історичними подіями;
- ~ організаціями;
- ~ тематикою документів.

Цифровізація документів є важливою частиною покращення роботи з фондами особового походження. У сучасних умовах оцифрування виконує дві функції одночасно:

- ~ забезпечення додаткового рівня збереження документів;
- ~ розширення доступу до архівної інформації.

Практичним доповненням до такої системи може стати створення електронної картки документа, у якій поєднуюватимуться архівний шифр, коротка анотація змісту, ключові слова, географічні назви, персоналії та тематичні позначки. Це значно спростить навігацію серед документів особового походження та підвищить ефективність пошуку інформації як для дослідників, так і для працівників архіву.

Для наочності зразок структури електронної картки подано на рисунку 2.5.

Рисунок 2.5 – Зразок структури електронної картки (розроблено автором)

Такий метод описування дозволить створити єдину систему електронного представлення фондів особового походження та забезпечити їхню подальшу інтеграцію у міжархівні цифрові ресурси.

Однак, як показав аналіз роботи Державного архіву Івано-Франківської області, процес цифровізації особових фондів поки що є фрагментарним. У той час як більшість документів доступні лише в паперовому вигляді, значна частина цифрових матеріалів доступна для публічного доступу.

У зв'язку з цим доцільним є визначення пріоритетних груп документів для першочергового оцифрування:

- ~ рукописні документи;
- ~ фотодокументи;
- ~ документи у незадовільному фізичному стані;
- ~ матеріали з високою дослідницькою цінністю;
- ~ найбільш запитувані користувачами документи.

Фотодокументи, які є однією з найбільш вразливих категорій архівних матеріалів, вимагають особливої уваги. Фотографії складаються лише з одного примірника і швидко псуються через зміни температури, вологості та світла. З цієї причини доцільно створити окрему електронну колекцію фотографій історії Прикарпаття за допомогою особових фондів ДАІФО.

Доцільним є також створення цифрового проєкту «Візуальна історія Прикарпаття», який може функціонувати як окрема онлайн-колекція архіву. Основою такого проєкту стануть фотодокументи з особових фондів, згруповані за тематичними категоріями: повсякденне життя, освіта, культура, громадські організації, релігійне життя, визвольний рух, родинна історія. Такий ресурс допоможе популяризувати архівні документи та сприятиме їх використанню в освітніх та краєзнавчих проєктах.

Окремою проблемою є недостатня популяризація фондів особового походження. Більшість документів залишаються невідомими широкому колу користувачів, незважаючи на те, що вони доступні в Інтернеті. Це знижує суспільний інтерес до архівної спадщини, а використання документів у науковій і освітній діяльності обмежується.

Для удосконалення популяризації фондів особового походження доцільним є:

- ~ створення віртуальних виставок;
- ~ публікація цифрових колекцій;
- ~ проведення тематичних онлайн-проєктів;
- ~ інтеграція архівних матеріалів у соціальні мережі;
- ~ співпраця із закладами освіти та музеями.

Створення інтерактивних історичних проєктів, присвячених відомим людям Прикарпаття, є особливо перспективним напрямом. Документи особового походження, фотографії, аудіоматеріали та біографічні довідки можуть бути частиною таких проєктів.

З метою популяризації фондів особового походження доцільним є впровадження щорічного інформаційного онлайн-проєкту «Документ місяця». У межах такого проєкту архів може щомісяця публікувати один документ із фондів

особового походження із коротким історичним коментарем та біографічною довідкою про фондоутворювача. Це підвищить суспільний інтерес до архівної спадщини та створить позитивний імідж архівної установи.

Важливим напрямом удосконалення роботи з фондами особового походження є також активізація комплектування архіву новими документами. Значна кількість цінних матеріалів і сьогодні залишається у приватних колекціях або сімейних архівах мешканців області. У багатьох випадках існує ризик втрати таких документів через неналежні умови зберігання або відсутність усвідомлення їхньої історичної цінності.

З цієї причини доцільно створити регіональну програму «Збережи історію родини». Основною метою такої програми може бути заохочення мешканців Прикарпаття передати копії своїх приватних архівних документів до Державного архіву Івано-Франківської області.

У рамках цієї програми доцільно проводити щорічні акції з збору цифрових копій фотографій, листів, щоденників та інших документів особового походження. Це дозволить не лише додати нові матеріали до архівних фондів, але й допомогти зберегти історичну пам'ять громад Прикарпаття.

Розроблену модель удосконалення роботи з фондами особового походження у ДАІФО для наочності проілюстровано на рисунку 2.6.

Рисунок 2.6 – Модель удосконалення роботи з фондами особового походження у ДАІФО (розроблено автором)

Таким чином, покращення збереження та використання фондів особового походження Державного архіву Івано-Франківської області повинно базуватися на комплексному поєднанні цифровізації, розробки сучасного довідкового апарату, посилення популяризації та розширення комплектування архівних зібрань. Запропоновані рішення не лише покращать збереження історичної спадщини Прикарпаття, але й дозволять більш ефективно використовувати фонди особового походження в науковій, освітній та культурній діяльності.

У другому розділі розглядається роль Державного архіву Івано-Франківської області як регіональної архівної установи та його діяльність. Також розглядається його місце в системі збереження документальної спадщини Прикарпаття.

Також у розділі досліджено фонди особового походження як важливу джерельну базу для вивчення історії Прикарпатського регіону. Встановлено, що документи особового походження мають значний інформаційний потенціал для дослідження політичної, культурної, громадської та повсякденної історії регіону.

Вивчення стосувалося матеріалів, які доступні на сайті Державного архіву Івано-Франківської області, зокрема фонду Романа Круцика, а також документів, які використовувалися в онлайн-виставках і тематичних архівних проєктах.

У ході дослідження були виявлені основні проблеми, пов'язані з функціонуванням фондів особового походження в ДАІФО, такі як недостатня цифрова представленість фондів, відсутність повного електронного каталогу, обмежений доступ до деяких документів і складність систематизації різноманітних архівних матеріалів. Водночас було виявлено, що архів поступово використовує нові технології для цифровізації та популяризації документальної спадщини.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було проаналізовано теоретичні та практичні аспекти функціонування фондів особового походження у системі архівної справи України та досліджено особливості їх використання у діяльності Державного архіву Івано-Франківської області.

Проведене дослідження дозволило комплексно поєднати теоретичні засади архівознавства із практикою функціонування конкретної архівної установи регіонального рівня. Такий підхід дав можливість простежити не лише загальні закономірності формування та використання фондів особового походження, але й визначити специфіку їх функціонування в умовах окремого регіону, історичний розвиток якого безпосередньо вплинув на склад та зміст архівних документів.

У ході дослідження охарактеризовано поняття архівного фонду в сучасному українському архівознавстві. Встановлено, що архівний фонд розглядається не лише як сукупність документів спільного походження, але і як цілісна інформаційна система, яка відображає діяльність фондоутворювача та забезпечує збереження історичного контексту документів. З'ясовано, що принцип походження залишається основою організації Національного архівного фонду України.

У результаті вивчення наукових методів було виявлено, що сучасне українське архівознавство поступово відходить від адміністративного розуміння архівного фонду та розглядає його як складний інформаційний комплекс із цінностями культури, історії та суспільства. Водночас фонд виступає не лише одиницею архівного обліку, а й важливим інструментом збереження історичної пам'яті суспільства.

У роботі досліджено типологію, класифікаційні підходи та інформаційну цінність архівних фондів. Визначено, що сучасна класифікація архівних фондів базується на функціональних, структурних, хронологічних та інформаційних ознаках. Встановлено, що фонди особового походження характеризуються високим рівнем інформативності завдяки наявності особистих документів, листування, рукописів, фотографій та інших джерел персонального походження.

Також проаналізовано організаційні та методичні аспекти збереження і використання фондів особового походження. З'ясовано, що ефективне функціонування таких фондів потребує комплексного поєднання традиційних архівних методів із сучасними цифровими технологіями. Встановлено, що цифровізація, створення електронних довідкових апаратів і розширення доступу до інтернету є важливими факторами, які сприяють зберіганню та популяризації документальної спадщини.

Окрему увагу приділено особливостям роботи з документами особового походження, які відрізняються від документів установ складністю структури, різноманітністю носіїв інформації та наявністю великої кількості унікальних матеріалів.

У практичній частині роботи охарактеризовано організаційно-функціональну діяльність Державного архіву Івано-Франківської області. Визначено основні сфери діяльності, які включають збори, зберігання, облік, цифровізацію, використання документів Національного архівного фонду та наукову роботу. Встановлено, що архів активно впроваджує сучасні інформаційні технології та розширює електронні ресурси.

Проведений аналіз дозволив встановити, що Державний архів Івано-Франківської області виконує не лише функції збереження документальної спадщини, але й виступає важливим інформаційним та культурним центром регіону. Архів забезпечує доступ до документів широкому колу користувачів, здійснює науково-дослідну діяльність, бере участь у створенні виставкових проєктів та популяризує історичну спадщину Прикарпаття через власні електронні ресурси.

У ході дослідження проаналізовано фонди особового походження ДАІФО як джерельну базу дослідження історії Прикарпатського регіону. Особливу увагу приділено фондам адвоката Якуба Ляуфера, нотаріуса Юзефа Адлерштейна та станіславського воєводи Стефана-Віктора Паславського. Встановлено, що документи цих фондів містять важливу інформацію про соціально-економічне життя, судову практику, діяльність громадських організацій, функціонування

місцевого самоврядування та суспільно-політичні процеси на території Прикарпаття у першій половині XX століття.

У результаті аналізу фондів було виявлено, що документи особового походження мають високу джерельну унікальність, оскільки велика кількість матеріалів міститься в одному примірнику, а не дублюється в інших архівних збірках. Водночас виявлено низку проблем, пов'язаних із функціонуванням таких фондів, зокрема недостатню цифрову представленість, складність систематизації різномірних документів, обмежений рівень електронного доступу.

У результаті дослідження запропоновано напрями удосконалення практик збереження та використання фондів особового походження у Державному архіві Івано-Франківської області. Обґрунтовано доцільність створення спеціалізованого електронного ресурсу для фондів особового походження, розширення цифровізації документів, удосконалення системи описування та популяризації архівних матеріалів через онлайн-проекти, виставки та інтерактивні ресурси.

Таким чином, фонди особового походження є важливою складовою Національного архівного фонду України та мають значний інформаційний потенціал для дослідження історії Прикарпатського регіону. Їх подальший розвиток і ефективне використання потребують комплексного поєднання сучасних технологій, наукових методів архівознавства та системної роботи архівних установ щодо збереження документальної спадщини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архівістика: теорія, методика, практика : матеріали Другої міжнар. наук.-практ. конф. (Кам'янець-Подільський, 2021 р.) / Держ. архів. служба України, Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка, УНДІАСД, Держ. архів Хмельницької обл. URL: https://dahmo.gov.ua/pdf/konferenc/1.pdf?utm_source (дата звернення: 13.05.2026)
2. В державній архівній службі області незабаром розпочнеться масштабне оцифрування архівних документів / Івано-Франківська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <https://www.if.gov.ua/news/derzhavnyi-arkhiv-oblasti-nezabarom-rozpochne-masshtabne-otsyfruvannia-arkhivnykh-dokumentiv> (дата звернення: 13.05.2026)
3. В державному архіві Івано-Франківської області відбулося відкриття тематичної виставки «Ех, стрільці Січовії...» / Івано-Франківська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <https://www.if.gov.ua/news/v-derzhavnomu-arkhivi-ivano-frankivskoi-oblasti-vidbulosia-vidkryttia-tematychnoi-vystavky-ekh-striltsi-sichovii-khto-vas-nyni-zghadaie-khto-vustamy-torknetsia-shovku-vashykh-znamen> (дата звернення: 31.03.2026)
4. Веремчук О., Постельжук О. Цифровізація архівних установ: виклики та перспективи збереження національної пам'яті в епоху технологічних трансформацій. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2025. № 15. URL: https://librinfosciences.knukim.edu.ua/article/view/335086?utm_source (дата звернення: 13.05.2026)
5. Горбань Ю., Каракоз О., Прокопенко Л. Трансформація архівної справи в інформаційно-цифровому суспільстві. *Український інформаційний простір*. 2024. № 2 (14). URL: https://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/330035?utm_source (дата звернення: 13.05.2026)

6. Державна архівна служба України : офіційний вебпортал. URL: <https://archives.gov.ua/ua/> (дата звернення: 02.03.2026).
7. Державний архів Івано-Франківської області оцифровуватиме документи генеалогічного характеру / Івано-Франківська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <https://www.if.gov.ua/news/derzhavnyi-arkhiv-ivano-frankivskoi-oblasti-otsyfrovuvatyme-dokumenty-henealohichnoho-kharakteru> (дата звернення: 13.05.2026).
8. Державний архів області оприлюднить архівні документи з нагоди 110-ї річниці з часу утворення Легіону УСС / Івано-Франківська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <https://www.if.gov.ua/news/derzhavnyi-arkhiv-oblasti-opryliudnyt-arkhivni-dokumenty-z-nahody-110-i-richnytsi-z-chasu-utvorennia-lehionu-uss> (дата звернення: 02.03.2026).
9. Документні та інформаційно-довідкові комплекси архівів НАН України: створення та інтегрування до системи історичних знань про українську науку / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т архівознавства. Київ, 2023. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004809.pdf?utm_source (дата звернення: 08.04.2026).
10. Дослідження підходів щодо визначення категорійності архівних фондів : методичні рекомендації / Держ. архів. служба України, УНДІАСД ; уклад. Л. Ф. Приходько. Київ, 2013. 50 с. URL: <https://undiasd.archives.gov.ua/doc/mr-kategor-arch-fondiv.pdf> (дата звернення: 13.05.2026).
11. Ємчук О. Актуальні питання формування та збереження документів творчого процесу вчених в особових архівних фондах. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 2025. Вип. 36. С. 135–150. URL: <https://doi.org/10.15407/rksu.36.135> (дата звернення: 02.03.2026).
12. Екскурсія в архів / Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу : офіційний сайт. URL: <https://nung.edu.ua/news/ekskursiya-v-arkhiv> (дата звернення: 31.03.2026).
13. Електронна бібліотека «Чтиво» : вебсайт. URL: <https://chtyvo.org/> (дата звернення: 31.03.2026).

14. Звіт про діяльність Державної архівної служби України за 2023 рік / Кабінет Міністрів України : офіційний вебпортал. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2023/zvit_archiv_2023.pdf (дата звернення: 24.03.2026).
15. Калакура Я. Про класифікацію документів (замість рецензії). *Архіви України*. 2019. № 3 (320). С. 136–143. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/121/83> (дата звернення: 24.03.2026).
16. Калакура Я. Українська архівна наука у викликах війни та цифровізації інформаційних ресурсів архівів. *Архіви України*. 2022. № 4 (333). С. 19–41. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/173/136> (дата звернення: 03.04.2026).
17. Калакура Я. С., Ковтанюк Ю. С. Архівний менеджмент в умовах електронного урядування. *Архіви України*. 2019. № 2. С. 6–27. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ay_2019_2_6 (дата звернення: 08.04.2026).
18. Інформаційне повідомлення / Державний архів Івано-Франківської області : офіційний вебсайт. URL: <https://if.archives.gov.ua/4769-2/> (дата звернення: 31.03.2026).
19. Матеріали науково-прачної конференції / Державний архів Хмельницької області. URL: <https://dahmo.gov.ua/pdf/konferenc/1.pdf> (дата звернення: 08.04.2026).
20. Наукова доповідь / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : портал конференцій. URL: https://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/644?utm_source (дата звернення: 31.03.2026).
21. Наукова доповідь / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : портал конференцій. URL:

- https://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/820?utm_source (дата звернення: 16.04.2026).
22. Наукова публікація з архівного напрямку / Центральноукраїнський національний технічний університет. Репозиторій DSpace. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/77c6720e-38be-4635-848f-35da249c943a/content> (дата звернення: 02.03.2026).
23. Наукова стаття // *Архіви України*. 2020. № 3 / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=ay_2020_3_4 (дата звернення: 02.03.2026).
24. Наукове видання з історико-архівного напрямку / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронна бібліотека. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004809.pdf (дата звернення: 13.05.2026).
25. Наукове видання з теорії та практики архівної справи / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронна бібліотека. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004040.pdf (дата звернення: 02.03.2026).
26. Науковий збірник та матеріали досліджень / Центральний державний аудіовізуальний електронний архів. 2021. URL: https://tsdaea.archives.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/80_2021.pdf (дата звернення: 20.05.2026).
27. Науково-методичні розробки архівної галузі / Центральний державний аудіовізуальний електронний архів. URL: <https://tsdaea.archives.gov.ua/naukovo-metodychni-rozrobky/> (дата звернення: 08.04.2026).
28. Науково-практичний журнал «Архіви України» : офіційний вебсайт видання. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au> (дата звернення: 18.05.2026).
29. Науково-теоретичні матеріали досліджень / Бердянський державний педагогічний університет. Репозиторій DSpace. URL:

- <https://dspace.bdpu.org.ua/server/api/core/bitstreams/eb34d440-5d02-4fb3-b36a-a21ae65fa0e7/content> (дата звернення: 31.03.2026).
30. Палієнко М. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. *Архіви України*. 2022. № 1 (330). С. 12–39. URL: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/142/105> (дата звернення: 31.03.2026).
 31. Папакін Георгій Васильович : (електронні копії праць історика, архівознавця) / Електронна бібліотека «Власна бібліотека». URL: <https://lib.in.ua/writer/georgij-papakin/> (дата звернення: 02.03.2026).
 32. Про Національний архивний фонд та архівні установи : Закон України від 24 груд. 1993 р. № 3814-XII. Законодавство України / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3814-12#Text> (дата звернення: 24.03.2026).
 33. Про основні напрямки роботи Державного архіву Івано-Франківської області йшлося на сьогоднішньому пресбрифінгу в ОВА / Івано-Франківська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <https://www.if.gov.ua/news/pro-osnovni-napriamky-roboty-derzhavnoho-arkhivu-ivano-frankivskoi-oblasti-ishlosia-na-sohodnishnomu-persbryfinhu-v-ova> (дата звернення: 31.03.2026).
 34. Спектор А. Цифровізація генеалогічних документів на основі технології автоматичного розпізнавання тексту. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2024. № 4. URL: https://journals.uran.ua/bdi/article/view/350653?utm_source (дата звернення: 31.04.2026).
 35. Статті з архівознавства / Архів Київського національного університету імені Тараса Шевченка : офіц. вебсайт. URL: https://archives.knu.ua/our-publications/articles/archival_science/ (дата звернення: 02.03.2026).
 36. Структура Державного архіву області / Івано-Франківська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <https://www.if.gov.ua/struktura/derzhavnij-arhiv-oblasti/struktura-derzhavnogo-arhivu-oblasti> (дата звернення: 20.05.2026).

37. Фокус уваги: архівні фонди особового походження / Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМ). 2023. URL: <https://csamm.archives.gov.ua/2023/10/18/fokus-uvahy-arkhivni-fondy-osobovoho-pokhodzhennia/> (дата звернення: 08.04.2026).
38. Фонди особового походження, їх роль і цінність в створенні інформаційної бази / Кам'янець-Подільська міська рада : офіційний сайт. URL: <https://kam-pod.gov.ua/novini/town-news/item/52318-fondy-osobovoho-pokhodzhennya-yikh-rol-i-tsinnist-v-stvorenni-informatsiynoyi-bazy> (дата звернення: 18.05.2026).
39. Хрестоматія з архівознавства : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / Держкомархів України, УНДІАСД ; упоряд.: Г. В. Боряк, І. Б. Матяш, Р. Я. Пиріг. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2003. 408 с. Електрон. аналог друк. вид. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0061633.pdf> (дата звернення: 31.03.2026).
40. Appraisal and Informational Values / National Archives and Records Administration (NARA). URL: <https://www.archives.gov/research/alic/reference/archives-resources/appraisal-informational-values.html> (дата звернення: 31.03.2026).
41. Gerasymova M., Romanenko O., Vlasenko V. Typology and categorization of archival documents in the digital management environment. *Studia Geographica et Electronica*. 2024. Vol. 38, no. 3. P. 112–125. URL: <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/article/view/sge38-03-022/2785> (дата звернення: 02.03.2026).
42. ISDF: International Standard for Describing Functions / International Council on Archives. 2007. URL: <https://www.ica.org/resource/isdf-international-standard-for-describing-functions/> (дата звернення: 24.03.2026).
43. Naukovi materialy (Scientific paper on arXiv archive). 2026. URL: <https://arxiv.org/abs/2601.14823> (дата звернення: 31.03.2026).
44. Proceedings of the International Conference on Information, Communication and Society (ICS-2024) / Національний університет «Львівська політехніка». Львів,

2024. URL: https://skid.lpnu.ua/wp-content/uploads/2024/05/ICS2024_Proceedings.pdf (дата звернення: 31.04.2026).

45. Zentralarchiv für historische Forschung. Digital Access to Archival Collections.

URL: https://archium.cdiak.archives.gov.ua/?utm_source (дата звернення: 31.04.2026).

ДОДАТОК А

Презентація особових фондів ДАІФО

ЗНАЧЕННЯ ОСОБОВИХ ФОНДІВ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ РЕГІОНУ

Матеріали особових фондів дозволяють відтворити суспільно-політичні процеси, культурне життя та діяльність громадських організацій на території Прикарпаття. Особливу цінність становлять документи, які не мають аналогів в інших архівних зібраннях та існують лише в одному примірнику.

ОНЛАЙН-ВИСТАВКИ ДАІФО

Одним із напрямів популяризації фондів особового походження є створення документальних онлайн-виставок. На офіційному сайті архіву регулярно публікуються тематичні проєкти, присвячені відомим діячам, пам'ятним датам та історичним подіям. Онлайн-формат забезпечує доступ до документів широкому колу користувачів незалежно від місця проживання.

Актовий запис про одруження Василя Стефанюка та Ольги - Вікторії Гаморак у метричній книзі церкви с. Стіцтва, 24.01.1904 р. (вакно з онлайн-виставки ДАІФО "Великий новеліст України")

ПРИКЛАДИ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ОНЛАЙН-ВИСТАВОК

Серед сучасних проєктів архіву представлені онлайн-виставки «Великий новеліст України», присвячена Василю Стефанику, та «Злочин проти народу: правда про Великий терор». Для підготовки таких експозицій використовуються архівні документи, фотографії та матеріали особового походження.

Лист В. Стефаника до редакції журналу «Світ», Світ, 1927.
Рк. III. Ч. 6. С. 13 (заста в онлайн-виставці ДАІФО
"Великий новеліст України")

ОФЛАЙН-ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ДАІФО проводить тематичні документальні виставки у читальному залі архіву. Вони присвячуються визначним історичним подіям, ювілеям та постатям української історії. Такі заходи сприяють популяризації архівної спадщини серед громадськості та науковців.

«Стегнограма зборів обласного партійного активу про підсумки виконання постанови ЦК ВКП(б) про подальше політичної роботи в західних областях України». Ф. 13-1, оп. 1, спр. 163

«Злочин проти народу: правда про Великий терор» (до Дня пам'яті жертв політичних репресій)

ТЕМАТИЧНА ВИСТАВКА ПРО УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

У 2024 році архів організував виставку «Ех, Стрільці Січовії, хто вас нині згадає, хто вустами торкнеться шовку ваших знамен», присвячену 110-річчю Легіону Українських січових стрільців. Експозиція презентувала документи та матеріали, пов'язані з історією визвольного руху.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ТА ЦИФРОВИЙ ДОСТУП

Архів активно розвиває електронні сервіси. Через електронний архів користувачі можуть працювати з окремими довідковими ресурсами, путівниками та описами фондів. Це створює додаткові можливості для використання матеріалів особового походження в науковій роботі.

Продовження додатку А

ДОДАТОК Б

Зразок електронної картки документа

Архівний шифр:

Фонд 635, опис 1, справа 7, аркуш 12.

Назва документа:

Лист матері С.-В. Паславського.

Дата документа:

22 серпня 1931 р.

Мова документа:

польська.

Тип документа:

листування.

Фондоутворювач:

Стефан-Віктор Паславський.

Коротка анотація:

Документ відображає особисті контакти родини Паславських та містить відомості про побутові обставини життя родини.

Персоналії:

Паславський Стефан-Віктор.

Географічні назви:

Станіславів, Варшава.

Ключові слова:

родина, листування, міжвоєнний період.

Продовження додатку Б

Форма доступу:

оригінал / цифрова копія.

ДОДАТОК В

Розгорнута модель удосконалення роботи з фондами особового походження у
ДАІФО

Напрям 1. Цифровізація

Мета: забезпечення збереження документів та розширення доступу до них.

Заходи:

- ~ оцифрування рукописів;
- ~ оцифрування фотодокументів;
- ~ створення резервних цифрових копій;
- ~ формування електронних колекцій.

Очікуваний результат: зменшення фізичного зношення документів та збільшення кількості дистанційних користувачів.

Напрям 2. Удосконалення довідкового апарату

Мета: спрощення пошуку інформації.

Заходи:

- ~ створення електронного каталогу;
- ~ тематичне індексування;
- ~ персональне індексування;
- ~ впровадження електронних карток документів.

Очікуваний результат: швидкий пошук документів та підвищення ефективності роботи користувачів.

Напрям 3. Популяризація

Мета: розширення використання фондів особового походження.

Заходи:

- ~ віртуальні виставки;

Продовження додатку В

- ~ онлайн-проект «Документ місяця»;
- ~ цифрові колекції;
- ~ співпраця із закладами освіти;
- ~ популяризація через соціальні мережі.

Очікуваний результат: зростання суспільного інтересу до архівної спадщини.

Напрямок 4. Комплектування

Мета: збільшення кількості документів особового походження.

Заходи:

- ~ реалізація програми «Збережи історію родини»;
- ~ приймання цифрових копій сімейних архівів;
- ~ співпраця з краєзнавцями;
- ~ співпраця з громадськими організаціями.

Очікуваний результат: розширення складу фондів особового походження та збереження локальної історичної пам'яті.